

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy PLH120037

**Wykonawca:
ProGea Consulting**

Kraków, 2013

Oznaczenie sprawy: OP-II.082.1.38.2012.MMi

Załącznik nr 2 do siwz

Szablon projektu dokumentacji Planu

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH120037 Podkowce w Szczawnicy w województwie Małopolskim

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1. Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Podkowce w Szczawnicy
Kod obszaru	PLH120037
Opis granic obszaru	Załącznik 1
SDF	Załącznik 2
Położenie	Województwo Małopolskie, powiat nowotarski, gmina Szczawnica
Powierzchnia obszaru (w ha)	569,1 ha
Status prawny	Obszar mający Znaczenia dla Wspólnoty – OZW Decyzja Komisji nr C(2010) 9663 z dnia 10 stycznia 2011
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	13-06-2012
Termin zatwierdzenia Planu	
Koordynator Planu	Katarzyna Bajorek-Zydroń, katarzyna.bajorek-zydron@progea.pl, +48124150641, +48603374905
Planista Regionalny	Małgorzata Michna, malgorzata.michna@rros.krakow.pl, +48126198146
Sprawujący nadzór	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie, Plac Na Stawach 3, 30-107 Kraków

1.2 Ustalenie terenu objętego Planem

L.p.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa, pokrywającej/go się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z
------	--	-----------------------	---	---

	sporządzania Planu			obszarem [ha]
	-	-	-	-

Nie ma podstaw do wyłączenia z planowania części obszaru.

Teren objęty PZO: **Podkowce w Szczawnicy** o powierzchni 569,1[ha]

1.3 Mapa obszaru Natura 2000 – załącznik nr 3

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627) dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat. Plan zadań ochronnych (PZO) sporządza się w celu:

- określenie stanu w jakim znajdują się siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- ustalenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania;
- ustalenie koniecznych zmian w istniejących dokumentach planistycznych obowiązujących na terenie ostoi, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków;
- identyfikacja potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Proces sporządzania projektu PZO składać się będzie z następujących etapów:

- Etap I – Wstępny

Weryfikacja terenu objętego projektem planu, ustalenie przedmiotów ochrony, organizacja procesu komunikacji z różnymi grupami interesu, utworzenie zespołu lokalnej współpracy

- Etap II - Opracowanie projektu Planu

Wykonanie opisu granic, zgromadzenie dostępnych informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, weryfikacja i uzupełnienie zgromadzonych informacji, ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony, identyfikacja zagrożeń, ustalenie celów i działań ochronnych, ustalenie niezbędnych wskazań do studiów i planów, sporządzenie dokumentacji planu, zestawienie potrzeb weryfikacji SDF

- Etap III - Opiniowanie i weryfikacja projektu Planu

Ustosunkowanie się do uwag i wniosków zgłaszanych w trakcie procesu planistycznego

Projekt planu zadań ochronnych będzie wykonywany na podstawie następujących aktów prawnych:

- Art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627),
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 jest Dz. U. Nr 34, poz. 186 oraz z 2012 r. poz. 506.
- Art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199, poz. 1227, z późn. zm.)

Podczas realizacji projektu panu zadań ochronnych przewidziane jest przeprowadzenie cyklu spotkań dyskusyjnych z udziałem lokalnej społeczności. Spotkania te będą miały charakter otwarty, a informacje o ich terminie zostaną wcześniej upublicznione poprzez rozesłanie zaproszeń.

Za pomocą publicznie dostępnych kanałów teleinformatycznych będzie można zapoznawać się z bieżącym stanem prac nad projektem PZO, zgłaszać uwagi i wnioski podczas całego procesu planistycznego.

Lista gatunków będących przedmiotami ochrony w PZO, została sporządzona na podstawie standardowego formularza danych (SDF) dla obszaru Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy oraz zweryfikowana w oparciu o dostępne informacje.

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. osiadła	Pop. rozrodcza	Pop. przemiaszczająca się	Pop. zimująca	Ocena pop. / Stopień reprezen.	Ocena st. zach.	Ocena izol. / Pow. względn. a	Ocena ogólna	Opinia dot. wpisu
Z1	1303	Podkowiec mały	Rhinolophus hipposideros			240	-	-	C	B	C	B	Potrzeba weryfikacji
pZ2	1361	Ryś	Lynx lynx						D				Potrzeba weryfikacji. Ocena może ulec zmianie w przypadku odszukania miejsc rozrodu lub śladów wodzenia młodych
pS1	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe. o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk							D				Potrzeba weryfikacji. Ocena może ulec zmianie w przypadku odnalezienia większej ilości płatów tego siedliska.

Zgodnie z wnioskiem Klubu Przyrodników w tabeli uwzględniono gatunek 1361 Ryś *Lynx lynx*. Obszar Podkowce w Szczawnicy stanowi fragment korytarza ekologicznego wykorzystywanego przez ten gatunek. Zalecana inwentaryzacja w celu odszukania ewentualnych śladów rozrodu i wrodzenia młodych. Obecność rysia potwierdza również Pieniński Park Narodowy.

Na obecność w obszarze siedliska 7230 wskazują dane pochodzące z Ogólnopolskiej Bazy Mechowisk oraz Pienińskiego Parku Narodowego. Podczas wizji terenowej potwierdzono występowanie dwóch płatów o łącznej powierzchni 18 ar. Zalecana dalsza inwentaryzacja w celu odszukania ewentualnych nowych płatów.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.

Proces komunikacji z ZLW odbywać się będzie za pomocą:

1. Spotkań dyskusyjnych:

Zaplanowano trzy cykle spotkań, po jednym na każdym etapie tworzenia projektu.

Pierwszy etap - wstępny, uruchomienie prac nad projektem, utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy
Spotkanie 11 lipca 2012 roku w Remizie Strażackiej OSP w Szczawnicy. (protokół – załącznik nr 4)

Drugi etap - opracowanie projektu Planu

Spotkanie 26 marca 2013 roku w remizie Strażackiej OSP w Szczawnicy. (protokół – załącznik nr 5)

Trzeci etap – opiniowanie i weryfikacja projektu planu

Spotkanie 14 maja 2013 roku w remizie strażackiej OSP w Szczawnicy. (protokół – załącznik nr 6)

2. Platformy Informacyjno-Komunikacyjnej:

Całość dokumentacji umieszczona zostanie na platformie internetowej pod adresem www.pzo.gdos.gov.pl oraz udostępniona do konsultowania.

3. Drogą telefoniczną i e-mailową.

Celem sprawnej komunikacji z zainteresowanymi podmiotami jest:

- wymiana informacji,
- budowanie świadomości społecznej i poparcia dla idei i potrzeby ochrony obszaru Natura 2000 będącego przedmiotem dyskusji,
- pozyskanie opinii różnych grup interesu oraz ich wizji dotyczących obecnego jak i przyszłego zagospodarowania danego obszaru,
- identyfikacja punktów spornych oraz rozwiązywanie konfliktów poprzez wprowadzanie kompromisów uwzględniających wymogi ochronne,

- uzgodnienie planów i działań niezbędnych dla ochrony przedmiotów ochrony,
- uzgodnienie sposobów i form prowadzenia zrównoważonej działalności gospodarczej na obszarze objętym PZO,
- uzgodnienie ewentualnych zmian do istniejących dokumentów planistycznych,
- uzgodnienie zapisów powstającego projektu PZO.

W czasie pierwszych konsultacji powołany został Zespół Lokalnej Współpracy (ZLW) (na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody - Dz. U. z 2013 r. poz. 627), złożony z przedstawicieli grup lokalnych i regionalnych interesariuszy. Ponadto w myśl ww. ustawy każdy zainteresowany może składać uwagi i wnioski dotyczące tworzonego planu, do koordynatora oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie oraz uczestniczyć w spotkaniach dyskusyjnych na każdym etapie tworzenia PZO.

Zaproszenia na warsztaty konsultacyjne zostały rozesłane drogą listowną do ponad 15 instytucji i organizacji mogących być bezpośrednio zainteresowanych projektem.

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

L.p.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
1.	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	kształtowanie polityki województwa m in. w zakresie: modernizacji terenów wiejskich, zagospodarowania przestrzennego, ochrony środowiska, gospodarki wodnej, dróg publicznych i transportu	Urząd Marszałkowski w Krakowie ul. Racławicka 56 , 30-001 Kraków	12 63-03-107, urząd@malopolska.mw.gov.pl
2.	Małopolski Urząd Wojewódzki	Zapewnienie wykonania przez Wojewodę Małopolskiego zadań wynikających ze sprawowania przez Wojewodę funkcji: przedstawiciela Rady Ministrów w województwie, zwierzchnika zespolonej administracji rządowej, organu nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego, organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów o postępowaniu administracyjnym, jeżeli ustawy szczególne	ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków Delegatura urzędu w Nowym Sączu ul. Jagiellońska 52, 33-300 Nowy Sącz	Kraków: 12 3921527 Nowy Sącz: 18 540 22 00 mmor@malopolska.uw.gov.pl

L.p.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
		tak stanowią, reprezentanta Skarbu Państwa, w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych ustawach.		
3.	Starostwo Powiatowe w Nowym Targu	prowadzenie na terenie jednostki zadań o charakterze ponadgminnym m. in. w zakresie: transportu i dróg publicznych, geodezji, kartografii i katastru, zagospodarowania przestrzennego i nadzoru budowlanego, gospodarki wodnej, ochrony środowiska i przyrody, rolnictwa, leśnictwa, rybactwa śródlądowego	al. Tysiąclecia 35, 34-400 Nowy Targ	18 26-613-00, starostwo@nowotarski.pl
4.	Urząd Miasta i Gminy Szczawnica	prowadzenie na obszarze jednostki zadań obejmujących m. in.: sprawy ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej	ul. Szalaya 103, 34-460 Szczawnica	18 262 22 03, miasto@szczawnica.pl
5.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	nadzór nad gospodarką leśną w województwie, udostępnianie informacji dotyczącej ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze LP, organizowanie, koordynowanie i nadzór nad opracowywaniem planów urządzania lasu oraz ich wykonawstwem	RDLP w Krakowie al. J. Słowackiego 17a, 31-159 Kraków	12 63-05-200 rdlp@krakow.lasy.gov.pl
6.	Nadleśnictwo Krościenko	prowadzenie gospodarstwa leśnego w zakresie hodowli, ochrony, ścinki i wyróbki drewna, melioracji gruntów leśnych i nieleśnych, budowy dróg leśnych i budowli związanych z gospodarstwem leśnym	Nadleśnictwo Krościenko, ul. Trzech Koron 4, 34-450 Krościenko	18 262-31-20, kroscienko@krakow.lasy.gov.pl
7.	Regionalna Dyrekcja	realizacja polityki ochrony środowiska w	RDOS w Krakowie	12 61-98-120

L.p.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
	Ochrony Środowiska	skali województwa, spraw związanych z ochroną przyrody, nadzór/kontrola nad formami ochrony przyrody (z wyłączeniem parków narodowych) oraz edukacja ekologiczna i udostępnianie informacji o środowisku	Plac na Stawach 3, 30-107 Kraków	sekretariat@rdos.krakow.pl
8.	Pieniński Oddział Związku Podhalan w Szczawnicy	pielęgnowanie kultury ziem górskich, wspieranie rozwoju ekonomicznego jak i propagowanie dbałości o środowisko przyrodnicze	ul. Zdrojowa 2, 34-460 Szczawnica	
9.	Wspólnota Leśno-Gruntowa w Szczawnicy	zarządzanie fragmentem sąsiadujących terenów, powołana dla prowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej. Zrzesza około 800 członków, uczestniczy w funkcjonowaniu wspólnoty miejskiej i podejmuje działania na rzecz rozwoju miasta	ul. Główna 62, 34-460 Szczawnica	18 262 26 70
10.	Pieniński Park Narodowy	zarządzanie terenem Parku Narodowego sąsiadującego z obszarem objętym PZO, prowadzenie działalności naukowej, edukacyjnej, turystycznej oraz szeroko pojętej ochrony przyrody	ul. Jagiellońska 107B, 34-450 Krościenko n/Dunajcem	18 262 56 01, biuro@pieninypl
11.	Przedsiębiorstwo „Uzdrowisko Szczawnica” S.A.	zarządzanie fragmentem sąsiadujących terenów	ul. Zdrojowa 26, 34-460 Szczawnica	18 262 22 11, info@uzdrowiskoszczawnica.pl
12.	Parafia pw. św. Wojciecha BM	Właściciel obiektu w którym mieści się kolonia rozrodcza	ul. Jana Wiktora 1a, 34-460 Szczawnica	18 262 25 75
13.	Ł.P. Cerbud sp. z o.o.	Właściciel obiektu w którym mieści się kolonia rozrodcza	ul. Jana Pawła II 32, 33-300 Nowy Sącz	18 443 75 49, pup@cerbud.com

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

L.p.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
1.	Małgorzata Michna	Planista Regionalny	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie	12 619 81 46 malgorzata.michna@rdos.krakow.pl
2.	Katarzyna Bajorek-Zydroń	Koordynator projektu planu	ProGea Consulting	12 415 06 41, 603 374 905 katarzyna.bajorek-zydron@progea.pl
3.	Rafał Szkudlarek	Ekspert chiropterolog	ProGea Consulting	nietoperze@eko.wroc.pl
4.	Iwona Szczygieł	Przedstawiciel ZPKWM	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego, Oddział Stary Sącz	18 446 09 00, stary.sacz@zpkwm.pl
5.	Danuta Fiut	Przedstawiciel ZPKWM	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego, Oddział Stary Sącz	18 446 09 00, stary.sacz@zpkwm.pl
6.	Barbara Szela	Przedstawiciel ZP	Związek Podhalan, Oddział Szczawnica	503 167 521
7.	Bogusław Kozik	Przedstawiciel parku narodowego	Pieniński Park Narodowy	18 262 56 01, biuro@pieninypl.pl
8.	Janina Mastalska	Przedstawiciel gminy	Urząd Miasta i Gminy Szczawnica	18 262 22 03 w. 29, rolnictwo@szczawnica.pl
9.	Jan Czaja	Przedstawiciel nadleśnictwa	Nadleśnictwo Krościenko	668 515 930, jan.czaja@krakow.lasy.gov.pl
10.	Jan Malinowski	Przedstawiciel WL-G	Wspólnota Leśno-Gruntowa w Szczawnicy	603 055 493, janmal@op.pl
11.	Christophe Mańkowski	Prezes Zarządu Thermaleo Sp. z o.o.	Uzdrowisko Szczawnica S.A Thermaleo sp. z o. o.	18 540 04 00, info@thermaleo.pl
12.	Małgorzata Mordarska-Duda	Przedstawiciel Wojewody Małopolskiego	Małopolski Urząd Wojewódzki, Delegatura w Nowym Sączu	18 540 22 00 mmor@malopolska.uw.gov.pl
13.			Polskie Koleje Linowe S.A.	18 201 53 56 office@pkl.pl

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

L.p.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
1.	Materiały publikowane	„Obszary Natura 2000 w Małopolsce” red. J. Perzanowska, M. Grzegorzczak, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2009	Ogólne informacje nt. wszystkich obszarów Natura 2000 w woj. małopolskim	niewielka	
2.	Materiały publikowane	„Natura 2000 w Karpatach. Strategia zarządzania obszarami Natura 2000” red. W Mróz, J. Perzanowska, A. Olszańska” Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2011	Informacje nt. wybranych przedmiotów ochrony występujących na obszarach Natura 2000 w polskich Karpatach.	duża	
3.	Materiały publikowane	„Materiały do chiropterofauny Pienin – letnie stanowiska nietoperzy. Pieniny – Przyroda i Człowiek” Paszkiewicz R., Szkudlarek R., Węgiel A., Węgiel J., Węgiel W., 1998, 6: 31-46.	Liczebność kolonii rozrodczych podkowca małego. Pozwala ocenić dynamikę populacji gatunku	duża	
4.	Materiały publikowane	„Wybrane elementy ekologii rozrodu podkowca małego (Rhinolophus hipposideros, BECHST., 1800) oraz ich znaczenie dla ochrony gatunku” Kokurewicz T., Biuletyn CIC 18/19: 31-32.	Liczebność kolonii rozrodczych podkowca małego. Pozwala ocenić dynamikę populacji gatunku	duża	
5.	Materiały publikowane	„Nietoperze Beskidu Sądeckiego i Niskiego” Szkudlarek R., Węgiel A., Węgiel J., Paszkiewicz R., Mleczek	Liczebność kolonii rozrodczych podkowca małego. Pozwala ocenić dynamikę populacji	duża	

		T., Gottfried T., Grzywiński W., Gubańska A., Iwaniuk Ł., Adamski A., Dudek I., 2003, PON	gatunku		
6.	Materiały niepublikowane	PTPP „pro Natura” – dane niepublikowane	Liczebność kolonii rozrodczych podkowca małego. Pozwala ocenić dynamikę populacji gatunku	duża	PTPP „pro Natura”
7.	Materiały niepublikowane	Pieniński Park Narodowy – niepublikowane dane	Informacje o lokalizacji płatów siedliska 7230 na obszarze ostoi Podkowce w Szczawnicy	duża	Pieniński Park Narodowy
8.	Plany/programy/strategie/projekty	Ogólnopolska baza mechowisk powstała w ramach programu ochrony torfowisk alkalicznych (7230) oraz związanych z nimi zagrożonych gatunków – skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela, miodokwiatu krzyżowego i gwiazdnicy grubolistnej.	Informacje o lokalizacji płatów siedliska 7230 na obszarze ostoi Podkowce w Szczawnicy	duża	http://alkfens.kp.org.pl/o-torfowiskach/ogolno-polska-baza-mechowisk/
9.	Plany/programy/strategie/projekty	Krajowy plan ochrony podkowca małego – w ramach programu Transition Facility 2004 – „Opracowanie planów renaturyzacji siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków na obszarach Natura 2000 oraz planów zarządzania dla wybranych gatunków objętych Dyrektywą Ptasią i Dyrektywą Siedliskową”	Obszerna charakterystyka podkowca małego wraz z identyfikacją zagrożeń i propozycjami ochrony oraz monitoringu	bardzo duża	http://www.nietoperze.pl/ochrona_podkowiec.pdf
10.	Raporty	Standardowy Formularz Danych dla	Szczegółowa informacja o	bardzo duża	www.natura2000.gd

		obszaru Natura 2000 PLH120037	obszarze PLH 120037		os.gov.pl
11.	Wyniki monitoringu	Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Szczegółowe wyniki monitoringu prowadzonego w latach 2009-2011 dla gatunków zwierząt. 1303 Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i> Bechstein 1800.	Bardzo szczegółowe informacje nt stanu populacji podkowca małego w Polsce i sposobów monitoringu	bardzo duża	www.gios.gov.pl/siedliska/

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Obszar Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy PLH120037 zlokalizowany jest w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim, na terenie Miasta i Gminy Szczawnica. Pod względem fizyczno-geograficznym jest to obszar graniczny pomiędzy Karpatami Zewnętrznymi i Wewnętrznymi, zaliczany do mezoregionów Beskidu Sądeckiego oraz Małych Pienin, rozdzielonych doliną rzeki Grajcarek. Reprezentuje alpejski region biogeograficzny, okręg Beskidzki Gorczańsko-Sądecki oraz Pienin. Z uwagi na dużą rozpiętość wysokościową środowisko przyrodnicze obszaru jest piętrowo zróżnicowane. Dotyczy to w szczególności warunków klimatycznych, florystycznych oraz glebowych.

W skład obszaru wchodzi dwa obiekty będące letnimi schronieniami kolonii nietoperzy, oraz ich żerowiska. Jednym z obiektów jest neogotycki kościół leżący w centrum Szczawnicy, należący do parafii rzymskokatolickiej p.w. św. Wojciecha BM. Nietoperze dostają się na strych kościoła przez okienka w wieży. W otoczeniu kościoła wstępuje niska zabudowa miejska oraz liczne zadrzewienia, w niedalekiej okolicy jest potok Grajcarek, park miejski oraz droga powiatowa łącząca Szczawnicę z Krościenkiem. Drugi obiekt wykorzystywany przez nietoperze to zabytkowy Dom Wypoczynkowy „Maria”, położony w okolicy niewielkiego stawku na granicy lasu i parku miejskiego. Wlot na strych willi umożliwia szereg otworów wlotowych, ponieważ budynek jest obecnie w stanie surowym, w trakcie przerwanych prac remontowych. Nie znane są tutaj zimowiska nietoperzy, choć możliwe jest ich znalezienie nawet w piwnicach budynków. Najbliższe znane schronienia zimowe podkowca małego znajdują się na terenach obszarów Natura 2000 Małe Pieniny i Pieniny. Południową część obszaru Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy pokrywają zarówno tereny leśne, jak również stare zdziczałe sady owocowe, użytkowane i nieużytkowane łąki podlegające sukcesji wtórnej. Obecne są tereny podmokłe z których kilka zostało zaklasyfikowanych jako siedlisko „naturowe” 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe. o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. Obszar ten stanowi fragment większego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym – Korytarz Karpacki, łączącego Pieniny z Beskidem Sądeckim, ważnego dla innych gatunków zwierząt – dużych drapieżników i kopytnych – tj.

rysie, wilki i jelenie. Na stokach Palenicy funkcjonuje wyciąg narciarski.

Obszar Natura 2000 PLH120037 leży w granicach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Graniczy bezpośrednio z Pienińskim Parkiem Narodowym i Popradzkim Parkiem Krajobrazowym oraz pokrywa z otulinami obu Parków. Powiązany jest również z innymi obszarami Natura 2000; obszarem specjalnej ochrony ptaków Pieniny PLB120008 oraz obszarami mającymi znaczenie dla wspólnoty: Małe Pieniny PLH120025, Ostoja Popradzka PLH120019, Pieniny PLH120013 i Środkowy Dunajec z dopływami PLH120088.

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów (wg. CORINE Land Cover 2006).

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	% udział powierzchni w obszarze
Lasy	ogólnie	162,6	28,6
Grunty orne	ogólnie	282,5	49,6
Łąki, pastwiska	ogólnie	40,5	7,1
Grunty zabudowane	ogólnie	83,5	14,7

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka (wg. LPIS 2012)

Typy użytków	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE w ha	Rodzaj dopłaty, działania/priorytetu/programu,
Lasy	ogólnie	0	-
Sady	ogólnie	0	-
Trwałe użytki zielone	ogólnie	0	-
Wody	ogólnie	0	-
Tereny zadrzewione lub zakrzewione	ogólnie	0	-
Inne	ogólnie	0	-

W obszarze Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy nie ma gruntów objętych dopłatami rolno-środowiskowymi.

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
1.	MPZP Miasta Szczawnica w obrębie obszaru i terenu górniczego „Szczawnica I” z poszerzeniem o przyległe tereny zainwestowane Uchwała nr XVII/100/2004 Rady Miasta Szczawnica z dnia 26 lipca 2004 roku	Miasto i Gmina Szczawnica	II. Przepisy szczegółowe 3. Struktura przestrzenna i szczegółowe warunki zagospodarowania terenów zainwestowania, B – W obrębie strefy uzdrowiskowej ”B”, III. Sportowo-rekreacyjne tereny narciarskie i usług towarzyszących: „B”USN2b – utrzymuje się wprowadzone w/w uchwałą realizacje: -wyciągu narciarskiego wraz ze słalomowym stokiem położone po wschodniej stronie kolejki linowej na Palenicę wraz z wjazdem na powyższy teren z nartostrady” Planowany stok slalomowy znajduje się na obszarach żerowiskowych, a jego powstanie spowoduje utratę części żerowiska wykorzystywanego przez podkowca małego	Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i>	Realizację inwestycji musi poprzedzać ocena oddziaływania na obszar Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy PLH120037
2.	Projekt Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Szafranówka – Projekt Uchwały Rady Miejskiej w Szczawnicy (do ponownych uzgodnień z RDOŚ, PPN) – Nowy Sącz – Styczeń 2013	Miasto i Gmina Szczawnica	Dział I, Rozdział 2., § 4. 2. – Na obszarze objętym ustaleniami planu obowiązuje: 4) prowadzenie nowych tras zjazdowych z maksymalnym wykorzystaniem naturalnej konfiguracji terenu w celu zminimalizowania prac ziemnych, Dział II, Rozdział 2, § 12.4 – Tereny sportu i rekreacji oznaczone symbolem 1.US – pow. 25,51 ha . Obowiązują następujące zasady		Realizację inwestycji musi poprzedzać ocena oddziaływania na obszar Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy PLH120037

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
			<p>zagospodarowania terenów:</p> <p>1) Przeznaczenie terenu – tereny sportów zimowych z infrastrukturą narciarską,</p> <p>2) Dopuszcza się zagospodarowanie terenów jako narciarskich tras zjazdowych i snowboardowych, z urządzeniami towarzyszącymi...</p> <p>Powstanie nowych tras narciarskich, linowych kolei krzesełkowych... będzie skutkowało koniecznością wylesienia części obszaru, a w związku z tym zmniejszeniem powierzchni żerowiska wykorzystywanego przez podkowca małego</p>		
3.	Strategia rozwoju Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2007-2013	Miasto i Gmina Szczawnica	Brak odniesień do obszaru Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy		-
4.	Strategia Rozwoju Kultury Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2008 – 2013	Miasto i Gmina Szczawnica	Brak odniesień do obszaru Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy		-
5.	Wieloletni Plan Inwestycyjny dla miasta i gminy Szczawnica na lata 2007-2013	Miasto i Gmina Szczawnica	Brak odniesień do obszaru Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy		-

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

L.p.	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia	Liczba stanowisk	Rożmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
1.	1303 Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i>	B	-	2	Zgodne z załączoną mapą (kolonie rozrodcze -kontur nr 1 i 3) załącznik nr 7	dobry	Zgromadzone dane dostarczają znaczną wiedzę o koloniach rozrodczych gatunku (aktualne dane monitoringowe gromadzi PTPP „pro Natura”)
2.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	D	-			zły	Potrzeba zgromadzenia szczegółowszych danych w wyniku inwentaryzacji, próba odszukania miejsc rozrodu lub śladów wodzenia młodych
3.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe. o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	D	18 ar	2	Stanowiska o współrzędnych: 49,41818 , 20,48603; 49,42060 , 20,46563	zły	Potrzeba zgromadzenia szczegółowszych danych w wyniku inwentaryzacji. Ocena stanu ochrony, odszukanie ewentualnych nowych płatów

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.

Siedlisko 7230 obejmuje neutralne i zasadowe młaki górskie oraz torfowiska źródłiskowe i przepływowe, stale wysyczone wodą. Poziom wód gruntowych jest stosunkowo stabilny i zbliżony do poziomu gruntu. Roślinność silnie zróżnicowana z dużym udziałem mchów.

Siedlisko 7230 w Polsce jest rozmieszczone nierównomiernie, występuje w Karpatach i Sudetach oraz na niżu, tam, gdzie w podłożu występują skały wapienne lub inne utwory bogate w węglan wapnia. W Karpatach występuje dość często, jednak zajmują przeważnie niewielkie powierzchnie. W ostatnich kilkudziesięciu latach zaobserwowano spadek powierzchni torfowisk alkalicznych oraz pogorszenie ich stanu zachowania. Zagrożenia dla siedliska mogą być powodowane przez zmianę stosunków wodnych (melioracje, osuszanie), zmiany sposobów użytkowania (intensyfikacja rolnictwa). Wyniki monitoringu GIOŚ z lat 2009-2011 w całym rejonie alpejskim oceniają stan siedliska na U1, z zaznaczeniem dużego zróżnicowania poszczególnych płatów, nawet w obrębie jednego obszaru Natura 2000.

W południowej części obszaru Podkowce w Szczawnicy odnaleziono dwa płaty siedliska o łącznej powierzchni ok 18 ar. Zalecana jest dalsza inwentaryzacja w celu stwierdzenia kolejnych stanowisk.

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

W obszarze Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy nie stwierdzono występowania roślin mogących stanowić przedmioty ochrony

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

fot. Rafał Szkudlarek

1303 Podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*

Charakterystyka: Przedstawiciel nielicznie reprezentowanej w Polsce rodziny podkowcowatych, jeden z najmniejszych i najbardziej zagrożonych krajowych nietoperzy. Rozpiętość skrzydeł 19-25 cm, masa ciała 5,6-9 g. Futro na grzbiecie jasnobrązowe, część brzuszna jaśniejsza koloru szarego. Uszy i pyszczek jasne. Charakterystyczna narośl wokół nozdrzy w kształcie podkowy, od której pochodzi nazwa podkowców. Skrzydła ciemne, zaokrąglone i szerokie, umożliwiające wolny, ale bardzo precyzyjny lot; podczas hibernacji owijają nimi szczelnie całe ciało. W koloniach rozrodczych i zimowych wiszą na ogół bezpośrednio pod stropem, nigdy nie wciskając się w szczeliny. Odchody paciorkowate zbudowane z połączonych ze sobą po 2-4 sztuki beczułkowatych granulek. Sezon wiosenno-letni (kwiecień-sierpień) to dla podkowców okres ciąży, porodu i wychowywania młodych. W czasie od sierpnia do listopada odbywają gody i akumulują zapasy tłuszczu, natomiast w miesiącach zimowych (listopad- kwiecień) hibernują. Na kolonie rozrodcze wybierają zazwyczaj strychy budynków, miejscem godów są prawdopodobnie jaskinie lub inne

schronienia o podobnym mikroklimacie. Podkowiec mały hibernuje w słabo wentylowanych podziemiach o stałej dość wysokiej temperaturze ok. 5-9 °C, najczęściej jaskiniach i opuszczonych sztolniach. Podstawą pożywienia podkowca są drobne owady. Wśród nich przede wszystkim komary i ćmy, a także przedstawiciele *Trichoptera*, *Tipulidae*, *Neuroptera*, chwytane zarówno w powietrzu, jak i z powierzchni skał, pni i liści. Poluje również na pająki i inne bezkręgowce. Szerokie skrzydła (proporcjonalnie – najszersze pośród europejskich podkowców) pozwalają na bardzo sprawny lot nawet wśród gęstej roślinności. Żeruje z reguły na niewielkiej wysokości 1-3 m. Polowanie i lot w ciemnościach umożliwia mu echolokacja. Ultradźwięki echolokacyjne emituje w seriach długich (do ponad 50 ms) sygnałów typu fm-CF-fm (fm – częstotliwość zmienna, cf – stała), z częstością 10 sygnałów na sekundę, przy czym część CF przebiega na wysokiej, stałej częstotliwości 105 – 117 kHz. Taka charakterystyka pozwala na bardzo precyzyjne dostrzeganie szczegółów obiektów, jej ograniczeniem jest natomiast skrajnie krótki zasięg. W rezultacie podkowiec mały, aby orientować się w terenie musi znajdować się blisko elementów otoczenia i praktycznie nie wylatuje na otwartą przestrzeń.

W obszarze Podkowce w Szczawnicy podkowiec znany jest przede wszystkim z okresu rozrodu, tu znajdują się dwie kolonie rozrodcze tego gatunku, zajmujące poddasza kościoła pw. Św. Wojciecha BM oraz Domu Wczasowego „Maria” w Szczawnicy. Na obszarze znajduje się najprawdopodobniej również trzecie schronienie rozrodcze, stwierdzone w prywatnym budynku w 1995 roku. W odniesieniu do stanowiska w kościele w Szczawnicy od kilku lat z dobrym skutkiem prowadzone są prace zabezpieczające (tj. instalacja platformy na guano, sprzątanie guana, konserwacja platformy) wykonywane przez PTPP "pro Natura". Prawdopodobne jest istnienie jeszcze innych letnich stanowisk podkowca

małego lub innych chronionych gatunków nietoperzy na terenie obszaru i wskazane jest przeprowadzenie jego szczegółowej inwentaryzacji. Nie znane są tutaj również zimowiska nietoperzy, choć możliwe jest ich znalezienie nawet w piwnicach budynków. Najbliższe znane schronienia zimowe podkowca małego znajdują się na terenach ostoi Małe Pieniny i Pieniny.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: U1

Ranga w Obszarze: Według standardowego formularza danych ocena ogólna B (dobra)

Stan zachowania stanowisk i siedlisk gatunku w obszarze: U1

Zagrożenia:

Poważnym zidentyfikowanym zagrożeniem dla podkowca małego na obszarze Podkowce w Szczawnicy jest stan, w jakim znajduje się budynek Domu Wczasowego „Maria”. Od 2009 roku w budynku prowadzony jest gruntowny remont, a samo siedlisko nietoperzy zabezpieczone jest w prowizoryczny sposób. W 2011 roku prace remontowe zostały wstrzymane, a budynek pozostawiony w surowym stanie oraz bez nadzoru. Takie warunki mogą doprowadzić na przestrzeni najbliższych lat do degradacji stanowiska. Brak zabezpieczenia kolonii, naraża ją również na akty wandalizmu. Niepokój budzi również sprawa trzeciego stanowiska rozrodczego podkowca (budynek prywatny), o którego stanie nie ma żadnych aktualnych informacji.

Do potencjalnych zagrożeń, które mogą wystąpić na wszystkich obszarach zajmowanych przez gatunek zalicza się:

- prace remontowe dachu i strychu prowadzone w okresie rozrodu nietoperzy tj. od 15.04. do 15.09,
- drapieżnictwo,
- płoszenie nietoperzy,
- instalacja na budynkach **stacji bazowych (BTS)** systemów łączności bezprzewodowej,
- uszczelnienie strychów - likwidacja wlotów,
- stosowanie toksycznych środków konserwacji drewna,
- brak bezpiecznego wylotu (wycinka lub nadmierne przycinanie drzew w bezpośrednim otoczeniu kolonii),
- brak bezpiecznego wylotu (zainstalowanie intensywnego zewnętrznego oświetlenia budynku),
- zubożenie bazy pokarmowej (insektycydy),
- utrata tras migracji na żerowisko (niszczenie liniowych elementów krajobrazu),
- utrata żerowiska (wielkoobszarowe wylesienia, fragmentacja obszarów leśnych – np. w wyniku rozbudowy tras i infrastruktury narciarskiej),
- zimowa turystyka jaskiniowa,
- lokalizacja dróg i farm wiatrowych na trasach przelotów nietoperzy.

1361 Ryś *Lynx lynx*

Największy z europejskich kotowatych, prowadzący samotniczy tryb życia. W Polsce arealy samców dochodzą do 350 km², a samic do 150 km². Zamieszkują duże, zwarte kompleksy leśne zarówno liściaste i iglaste; bardzo niechętnie przekraczają duże tereny otwarte. Podstawowym pokarmem są dzikie ssaki kopytne, przede wszystkim sarny. Rysie potrafią przebywać w bliskości człowieka, gdyż tam łatwiej o pokarm. Wymagają jednak miejsc bardziej odludnych. W Polsce rysie zamieszkują przede wszystkim Karpaty i północno-wschodnią i wschodnią część kraju. W rejonie biogeograficznym alpejskim stan zachowania rysia określa się jako niezadowolający – ocena ogólna U1. Największa zwartą ostoją rysia są Karpaty – od Bieszczadów po Beskid Żywiecki i Pogórze Przemyskie. Największym zagrożeniem dla gatunku jest fragmentacja kompleksów leśnych. Powinno się dbać o zachowanie zróżnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów, z obecnością gęstego podszytu.

Fragment obszaru Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy stanowi fragment ważnego korytarza migracyjnego wykorzystywanego przez te drapieżniki.

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Przedmioty ochrony objęte Planem										
L.p.	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji i wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowisk a wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
1.	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.	7230	ogólnie	Powierzchnia siedliska		XX	XX	XX	XX	Konieczna dalsza inwentaryzacja i monitoring
				Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	XX			
					Gatunki charakterystyczne	XX				
					Gatunki dominujące	XX	XX			
					Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	XX			
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	XX			
					Zakres pH	XX	XX			
					Ekspansja krzewów i podrostów drzew	XX	XX			
					Pozyskiwanie torfu	XX	XX			
					Melioracje odwadniające	XX	XX			
					Stopień uwodnienia	XX	XX			
					Obce gatunki inwazyjne	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	XX			
Gatunki										
2.	Podkowiec mały	1303	DW „Maria”	Stan populacji	Liczebność	FV	U1	U2	U1/U2	DW „Maria” - spadek liczebności
					Struktura wiekowa	XX	XX			

<i>Rhinolophus hipposideros</i>		(nr 3 na mapie) załącznik nr 3, 4, 5, 6 i 7	Stan siedliska	Kubatura schronienia dostępna (dogodna) dla nietoperzy	FV	FV	Stan kolonii podkowca małego w kościele w Szczawnicy jest stabilny i stan ochrony gatunku oceniono na U1, natomiast, ze względu na stan schronienia w Willi Maria (zaprzestanie remontu, pogorszenie warunków mikroklimatycznych na strychu budynku i niewiadoma przyszłość obiektu), oraz prac prowadzonych w najbliższym otoczeniu – Park Dolny (m.in. przebudowa zbiornika wodnego, wycinka drzew i krzewów) stan podkowca małego w Willi Maria oceniono na U2. Niestabilność warunków mikroklimatycznych w budynku, zaprzestanie prac remontowych nie gwarantuje utrzymania tego	populacji - struktura wiekowa nie została określona gdyż liczenie nietoperzy przy wylocie nie pozwala na identyfikację młodych osobników, - Wejście na strych nie jest zamknięte. Budynek opuszczony, nieużytkowany, ogrodzony, lecz nie pilnowany. Budynek zamieszkały jest przez kunę. - postępująca degradacja budynku kolonii, przerwanie prac remontowych, - surowy stan budynku oraz prowizoryczne zabezpieczenie strychu nie stanowi stabilnego termicznie schronienia dla nietoperzy - wloty dla nietoperzy nie są stałe ani oznakowane
				Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy	U1	U1		
				Dostępność wlotów dla nietoperzy	U1	U1		
				Ekspozycja wlotów do schronienia	FV	FV		
				Obecność bezpiecznych tras przelotu w kierunku żerowisk	U1	U1		
				Niezmiennosc warunków mikroklimatycznych	U2	U2		
				Istotne, zauważalne wielkopowierzchniowe zmiany w strukturze żerowisk w otoczeniu (r = 2,5 km) schronień	U1	U1		
				Perspektywy ochrony/zachowania	U1	U2		
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	1303	Kościół w Szczawnicy (nr 1 na mapie) załącznik nr 1, 2, 5, 6 i 7	Stan populacji	Liczebność	FV	FV	U1	- Budynek przylega bezpośrednio do parku miejskiego oraz lasu. W Parku Dolnym przeprowadzono prace „rewitalizacyjne”, w ramach których wycięto wiele drzew i krzewów oraz zainstalowano liczne latarnie. Nowe nasadzenia wzdłuż strumyka przecinającego park są rachityczne i nieciągle. Ponadto całkowicie zmieniono wygląd stawku, który był wodopojem
			Stan siedliska	Struktura wiekowa	U1	FV		
				Kubatura schronienia dostępna (dogodna) dla nietoperzy	FV	FV		
				Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy	U1	FV		
				Dostępność wlotów dla nietoperzy	FV	FV		
				Ekspozycja wlotów do schronienia	U1	U1		
				Obecność bezpiecznych tras przelotu w kierunku żerowisk	FV	FV		
				Niezmiennosc warunków mikroklimatycznych	FV	FV		

					Istotne, zauważalne wielko- powierzchniowe zmiany w strukturze żerowisk w otoczeniu (r = 2,5 km) schronień	FV	FV		stanowiska podkowca małego w obszarze.	podkowców, a obecnie został całkowicie pozbawiony roślinności nadbrzeżnej i trzciniowiska. Zmiany te mają znaczący wpływ zarówno na ocenę wskaźnika dotyczącego tras przelotu jak i żerowiska. Wpływ tych zmian na zachowanie nietoperzy wymaga obserwacji.
			Perspektywy ochrony/zacho- wania			U1	U1			Kościół w Szczawnicy - Stan techniczny dachu niezadowolający. Nie zapewnia stabilnych warunków mikroklimatycznych dla kolonii na przestrzeni 10 lat. - Obiekt otoczony drzewami i krzewami. Budynek posiada nocną iluminację, światło skierowane jest do góry. Bezpieczny wlot gwarantują jednak gęste korony drzew. Należy zwrócić uwagę, że ewentualna pielęgnacja drzew może wyeksponować wylatujące nietoperze na silne światło.
3.	Ryś Lynx lynx	1361	ogólnie	Stan populacji	Zagęszczenie populacji	XX	XX	XX	XX	Konieczna dalsza inventaryzacja i monitoring
					Liczba samic prowadzących młode	XX	XX			
					Średnia liczba młodych na samice	XX	XX			
				Stan siedliska	Lesistość	XX	XX			
					Fragmentacja siedliska	XX	XX			
					Dostępność bazy pokarmowej	XX	XX			
					Zagęszczenie dróg	XX	XX			
					Stopień izolacji siedlisk	XX	XX			

				Perspektywy ochrony/zacho wania		XX	XX			
--	--	--	--	---------------------------------------	--	----	----	--	--	--

4. Analiza zagrożeń

Wśród głównych zagrożeń dla podkowca małego wymienić należy utratę schronień oraz niekorzystne zmiany w ich otoczeniu. Swoje letnie kolonie rozrodcze tworzą na strychach budynków. Samice pojawiają się w kwietniu, a wychowanie młodych trwa do września. Nietoperze są przywiązane do swoich kryjówek i co roku powracają w to samo miejsce. Samce w tym okresie przebywają częściowo w koloniach rozrodczych a częściowo pojedynczo w różnych okazjonalnych kryjówek. Usytuowanie kolonii na strychach budynków czyni je w pełni zależnymi od ludzi, którzy nie zawsze zdają sobie sprawę z posiadania dodatkowych lokatorów. Różnego rodzaju prace remontowe i konserwacyjne prowadzone na strychach i dachach, mogą nietoperzom uniemożliwić wykorzystywanie kryjówki lub wręcz doprowadzić do ich śmierci. Bardzo często nie wynika to ze złych zamiarów, a jedynie z braku wiedzy na temat biologii i potrzeb środowiskowych nietoperzy. Gromadzące się duże pokłady guana, stają się nierzadko przyczyną celowego pozbywania się nietoperzy ze strychów. W okresie rozrodu nietoperze są bardzo wrażliwe na niepokojenie. Częste wchodzenie na strych, świecenie latarką i hałasowanie powoduje, że opuszczają swoje schronienia, a nadmierny stres często powoduje porzucanie młodych lub poronienia. W obszarze stan zabezpieczenia przed płoszeniem kolonii podkowca małego nie jest zadowolający. W przypadku kościoła w Szczawnicy, wejście na wieżę, z której to prowadzi również wejście na strych, jest zamknięte na klucz. Dom Wypoczynkowy „Maria” w Szczawnicy, nie jest obecnie użytkowany, wstrzymano również prace remontowe. Budynek jest pozostawiony bez nadzoru, a okalające go ogrodzenie jest dość łatwe do sforsowania. Samo schronienie nietoperzy w budynku, nie jest obecnie w żaden sposób zabezpieczone przed dostępem ludzi.

Prowadzenie prac remontowych, takich jak wymiana pokrycia dachu czy konserwacja elementów więźby dachowej, może doprowadzić do opuszczenia kolonii, a nawet śmierci nietoperzy (porzucanie młodych). Jeśli zwierzętom tym udało się przeżyć remont, bardzo często nie mogą na zajmowany wcześniej strych powrócić. Wszelkie prace remontowe na dachu i strychu obydwu kolonii, należy prowadzić w okresie od października do marca.

W trakcie remontów strychy są uszczelniane, a co za tym idzie likwidowane są wloty dla nietoperzy. Obecność wlotów jest czynnikiem bezwzględnie warunkującym byt tych ssaków na strychu, szczególnie w przypadku podkowca małego. Nietoperze innych gatunków potrafią się przeciskać nawet przez wąskie szczeliny pomiędzy elementami poszycia dachu, natomiast podkowiec musi do schronienia wlecieć. Długoterminowe wykorzystywanie strychów i wież przez gołębie czy kawki, prowadzi do nagromadzenia się odchodów oraz starych gniazd. Niestety w wielu przypadkach zabezpieczenia przeciwko ptakom uniemożliwiają dostanie się na strych również nietoperzom, a niekiedy stają się śmiertelną pułapką dla zwierząt przebywających w budynku. Bywa, że użycie w tym celu siatki (metalowej lub plastikowej) może spowodować zaplątanie się nietoperza i stać się dla niego śmiertelną pułapką. W kościele w Szczawnicy wloty dla nietoperzy są oznakowane tabliczkami.

W przypadku Domu Wczasowego „Maria”, niezbędne jest zachowanie i oznakowanie wlotów dla nietoperzy w trakcie dalszych prac remontowych budynku.

Poważnym zagrożeniem jest również stosowanie toksycznych środków konserwacji drewna. Wiele spośród ogólnie dostępnych środków do impregnacji i konserwacji materiałów budowlanych zawiera silnie trujące składniki, szkodliwe również dla ssaków. Jest to szczególnie niebezpieczne dla zwierząt, które mieszkają i wychowują młode w bezpośrednim sąsiedztwie nasączonego nimi drewna. Środki te są przez nietoperze nie tylko wdychane, ale również wcierane przez skórę, kiedy zwierzęta wisząc na strychu lub przeciskając się przez szczeliny, ocierają się o elementy konstrukcyjne dachu. Działanie takich środków może prowadzić do śmierci lub bezpłodności tych ssaków. Dlatego koniecznym jest aby w trakcie remontu dachu DW „Maria” zastosować środki konserwacji drewna dopuszczone do stosowania w pomieszczeniach wykorzystywanych przez ludzi.

Dach kościoła w Szczawnicy znajduje się obecnie w stanie zadowalającym. Nie stanowi jednak właściwego zabezpieczenia dla kolonii na przestrzeni 10 lat. Na strychu od 2006 roku znajduje się platforma na guano nietoperzy. Dach Domu Wczasowego „Maria” znajduje się w bardzo złym stanie i wymaga pilnego remontu. W bardzo złym stanie znajduje się również podłoga strychu, która wymaga całościowej wymiany oraz zainstalowania platformy. Platformy powinny być regularnie sprzątane i konserwowane.

Negatywne oddziaływanie na fizjologię nietoperzy mają **stacje bazowe (BTS)** systemów łączności bezprzewodowej, ostatnimi laty coraz częściej instalowane np. na wieżach kościelnych. Wytwarzane przez nie promieniowanie ma nie tylko silnie nowotworowe działanie, ale może również powodować problemy z płodnością.

W zasadzie jedynym naturalnym zagrożeniem dla nietoperzy są drapieżniki. W naszej szerokości geograficznej na te latające ssaki polować mogą sowy, kuny (rzadziej inne łasicowate) oraz koty. Potrafią one wyłapywać nietoperze zarówno znajdujące się w kolonii jak i te wylatujące na zewnątrz.

Dla nietoperzy istotne są nie tylko warunki panujące w samym schronieniu, ale również w otoczeniu budynku. A w szczególności, czy jest ono w stanie zapewnić im bezpieczeństwo podczas wylatywania i wlatywania do kolonii oraz (w przypadku pewnych gatunków) również bazę żerowiskową. Nietoperze potrzebują ochrony w postaci drzew i krzewów, wzdłuż których mogą niezauważone dla drapieżników przedostać się na żerowisko. Dodatkowo, ciągi roślinności służą im jako szlaki migracyjne. Na podstawie systemu liniowych elementów krajobrazu tworzą sobie mapy tras przelotu na żerowiska oraz miejsca godów i hibernacji. Duże, stare drzewa i pasma krzewów, to również świetne żerowiska dla podkowców małych. Nowe trendy dotyczące struktury zieleni otaczającej budynki (szczególnie zabytkowe) oraz sposobu ich wyeksponowania, sprawiły że coraz częściej stare kościoły oraz cerkwie pozbawia się okalających je drzew lub krzewów i wyposaża w silne nocne oświetlenie tzw. iluminację. Czasami w następstwie wyciętych drzew sadi się nowe – małe drzewka iglaste – jednak nie są one w stanie zapewnić takich warunków dla kolonii nietoperzy jak dorodne lipy lub dęby. Oprócz wycinki stosuje się również zabiegi ogławiania drzew, niestety są one prowadzone często wbrew zaleceniom (dopuszczalne jest jedynie redukcja max. 30% korony drzewa), w efekcie czego pozostają jedynie pozbawione gałęzi kikuty. Takie drzewa nierzadko później usychają.

Umieszczenie nocnej iluminacji jest coraz częściej spotykanym sposobem ekspozycji zabytkowych budynków. Oświetlenie takie powoduje, że nietoperze stają się łatwym celem dla nocnych drapieżników takich jak sowy. Reflektory emitujące silne białe światło, przywabiają znaczne ilości owadów, odciągając je od koron drzew i krzewów. Dlatego nocna iluminacja budynku powoduje również zubożenie bazy żerowiskowej w bezpośrednim otoczeniu kolonii rozrodczych nietoperzy. Jest to szczególnie znaczące w przypadku podkowca małego, który żeruje w zwartym i zacienionym środowisku. Nocna iluminacja oraz brak drzew powoduje, że nietoperze często same opuszczają schronienie, które nie jest w stanie zapewnić im pełnego bezpieczeństwa. DW „Maria” nie posiada nocnego zewnętrznego oświetlenia. Kościół w Szczawnicy oświetlony jest przez latarnie.

Istotnym zagrożeniem dla populacji nietoperzy jest bezpośrednie niszczenie ich żerowisk (obszary leśne) i tras migracji (liniowe elementy krajobrazu). Odbywa się to poprzez usuwanie szpalerów drzew i śródpolnych zadrzewień oraz wielkoobszarowe wylesienia. Degradacji ulegać może również sama baza żerowiskowa. Dzieje się to w wyniku stosowania licznych środków ochrony roślin przeciw owadom, tzw. insektycydów. Bezkręgowce pod wpływem takich substancji nie zawsze umierają od razu. Po zjedzeniu ich przez nietoperze, toksyny kumulują się w ich organizmach prowadząc do śmierci lub bezpłodności.

Poważne zagrożenie dla nietoperzy stanowią również przeszkody usytuowane na ich trasach migracji, żerowiskach lub w ich bliskim sąsiedztwie. Przecięcie korytarza ekologicznego i miejsca żerowania przez duże, ruchliwe drogi prowadzi do fragmentacji siedliska. Pomimo zdolności do lotu wiele gatunków nietoperzy (w tym podkowiec mały) nie jest w stanie takiej bariery bezpiecznie pokonać. W obliczu braku liniowych elementów krajobrazu, ssaki te zmuszone są do lotu bezpośrednio nad ziemią, co w efekcie prowadzi do kolizji z pojazdami.

Umieszczenie elektrowni wiatrowych w miejscach wzmożonej aktywności nietoperzy (na trasach migracji i żerowiskach) stanowi istotne zagrożenie dla ich populacji. Ssaki te stają się nie tylko ofiarami kolizji ze skrzydłami turbiny. Jak dowodzą najnowsze badania, najczęstszą przyczyną śmiertelności nietoperzy na farmach wiatrowych jest barotrauma. Zwierzęta lecące w pobliżu skrzydła turbiny, dostają się w strefę podciśnienia i umierają w wyniku rozerwania płuc.

W okresie zimowym nietoperze zmieniają rodzaj kryjówek na takie, które zapewniają im warunki odpowiednie do zapadnięcia w stan hibernacji. W tym krytycznym dla nich czasie, ze względu na brak pokarmu jakim są owady, zmuszone są do spowolnienia swoich czynności życiowych i zapadnięcia w odrętwienie. Taki stan umożliwia przetrwanie zimy jedynie przy pomocy zgromadzonego pod skórą zapasu tłuszczu. Podziemia takie jak jaskinie, sztolnie, bunkry czy dobrze izolowane piwnice stwarzają stanowią nie tylko potencjalnie bezpieczną kryjówkę. Ich niska (kilka °C) i stabilna temperatura oraz wysoka wilgotność stwarzają idealne warunki dla hibernujących nietoperzy. Ssaki te w stanie odrętwienia zużywają bardzo mało energii, dlatego znaczna część zgromadzonego zapasu tłuszczu przeznaczona jest na spontaniczne wybudzenia. Nietoperze mogą się wtedy napić, zaspokoić potrzeby fizjologiczne, zmienić kryjówkę lub nawet odbyć gody. Niestety każde dodatkowe wybudzenie w tym krytycznym dla nich okresie, stanowi nadprogramowe straty energii. W obliczu sezonowego braku pokarmu, przedwczesne zużycie tkanki tłuszczowej skazuje nietoperza na głodową śmierć. Dlatego właśnie niezwykle groźnym zagrożeniem dla tych ssaków jest nadmierna penetracja obiektów podziemnych w okresie zimowym. Nietoperze są bardzo wrażliwe nawet na niewielkie zmiany temperatury, spowodowane przebywaniem ludzi bądź światłem latarek. Takie wybudzenie pomimo tego, że inicjowane jest bardzo szybko trwa

jednak dość długo (nawet do dwóch godzin). Brak możliwości szybkiego reagowania na zagrożenie powoduje, że hibernujące nietoperze padają często ofiarą wandalii. Ponieważ podkowce małe są gatunkiem osiadłym, wysoce prawdopodobnym jest, iż istotnymi dla nich zimowiskami są jaskinie, znajdujące się na terenie Pienin (PLH 120013 i SKUEV0337) i Małych Pienin (PLH 120025). Dwa z nich – Jaskinia w Ociemnym oraz sztolnia w Jarmucie, są zabezpieczone kratami przez PTPP „pro Natura”.

Obiekty podziemne tj. jaskinie są również istotne dla nietoperzy (w tym również podkowców małych) z punktu widzenia rozrodu. W okresie jesieni i wczesnej wiosny, wejścia do podziemi stanowią miejsce tzw. swarming’u (rojenia), czyli zachowań godowych nietoperzy. W trakcie swarming’u zaobserwowano takie zachowania jak: przeganianie się, emitowanie głosów socjalnych i kopulacje. Dlatego zabezpieczenia montowane w wejściach do zimowisk nietoperzy, nie powinny utrudniać zachowań godowych tych ssaków.

1 L.p.	2 Przedmiot ochrony	3 Numer stanowiska	4 Zagrożenia		5 Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
1	1303 podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i>	nr 1 na zał. mapie, kościół w Szczawnicy, załącznik nr 7	E06 Inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem etc.		Brak prac remontowych budynku. Przy zachowaniu obecnego stanu obiektu przewiduje się negatywne zmiany w siedlisku kolonii nietoperzy
		nr 2 na zał. mapie, drzewa bezpośrednio okalające kościół w Szczawnicy, załącznik nr 7	H06.02 Zanieczyszczenie świetlne.		Budynek posiada nocną iluminację, światło skierowane jest do góry. Bezpieczny wlot gwarantują jednak gęste korony drzew. Należy zwrócić uwagę, że ewentualna pielęgnacja drzew może wyeksponować wylatujące nietoperze na silne światło
				D02.03 Maszty i anteny komunikacyjne	Instalacja na kościele stacji bazowych (BTS) systemów łączności bezprzewodowej
			E06.02 Odbudowa, remont budynków		Prace remontowe dachu i strychu prowadzone w okresie rozrodu nietoperzy tj. od 15.04. do 15.09., uszczelnianie strychów - likwidacja wlotów)
			G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie		Płoszenie nietoperzy w miejscu kolonii
			K03.04 Drapieżnictwo (kuna, sowa, kot domowy).		Kuna, sowa, kot domowy

1 L.p.	2 Przedmiot ochrony	3 Numer stanowiska	4 Zagrożenia		5 Opis zagrożenia		
			Istniejące	Potencjalne			
				G05.06 chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych.	Utrata tras migracji na żerowisko oraz brak bezpiecznego wylotu - wycinka lub nadmierne przycinanie drzew w bezpośrednim otoczeniu kolonii		
				J.03.02.01 – zmniejszenie migracji / bariery dla migracji	Niszczenie liniowych elementów krajobrazu tj. żywopłoty, zagajniki		
		nr 6 na zał. mapie, obszary leśne i parkowe – żerowisko, załącznik nr 7			Intensywna wycinka i pielęgnacja drzew w obszarach parkowych.		
				nr 5 na zał. mapie, trasy migracji na żerowisko oraz zimowisko, załącznik nr 7		A07 i B04 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo)	Zubożenie bazy pokarmowej - insektycydy.
						B03 eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania	Utrata żerowiska - wielkoobszarowe wylesienia
						G.02.02 Kompleksy narciarskie	Utrata żerowisk
		D01.02 Drogi, autostrady			Konieczność przekraczania ruchliwej drogi w trakcie migracji na żerowisko.		
		G05.05 intensywne utrzymywanie parków publicznych / oczyszczanie plaż			Intensywna wycinka i pielęgnacja drzew w obszarach parkowych.		
				A10.01 Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej	Utrata tras migracji na żerowisko - niszczenie liniowych elementów krajobrazu.		
				B03 eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania	Utrata żerowiska oraz tras migracji na zimowisko - wielkoobszarowe wylesienia, fragmentacja obszarów leśnych.		
				J.03.02.01 – zmniejszenie migracji / bariery dla migracji	Niszczenie liniowych elementów krajobrazu tj. żywopłoty, zagajniki		

nr 3 na zał. mapie, DW „Maria” w Szcawnicy, załącznik nr 7	E06.02 Odbudowa, remont budynków		Prace remontowe dachu i strychu prowadzone w okresie rozrodu nietoperzy tj. od 15.04. do 15.09, uszczelnianie strychów - likwidacja wlotów
	E06.01 Rozbiórka budynków i obiektów wybudowanych przez człowieka.		Postępująca degradacja budynku w wyniku zaniechania prac remontowych.
	G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie		Płoszenie nietoperzy tj. przebywanie na strychu, oświetlanie nietoperzy, wandalizm
	K03.04 Drapieżnictwo		Kuna
		K03.04 Drapieżnictwo	Sowa, kot domowy
nr 4 na zał. mapie, bezpośrednie otoczenie DW „Maria” w Szcawnicy, załącznik nr 7		G05.06 chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew	Utrata tras migracji na żerowisko oraz brak bezpiecznego wylotu - wycinka lub nadmierne przycinanie drzew w bezpośrednim otoczeniu kolonii
		H06.02 Zanieczyszczenie świetlne	Brak bezpiecznego wylotu - zainstalowanie intensywnego zewnętrznego oświetlenia budynku
		J.03.02.01 – zmniejszenie migracji / bariery dla migracji	Niszczenie liniowych elementów krajobrazu tj. żywopłoty, zagajniki
		G05.05 intensywne utrzymywanie parków publicznych / oczyszczanie plaż	Intensywna wycinka i pielęgnacja drzew w obszarach parkowych

5. Cele działań ochronnych

Dla stanowiska w DW „Maria” niezbędne będzie przywrócenie właściwego stanu ochrony kolonii rozrodczej i warunków mikroklimatycznych. Należy przeprowadzić bezpieczny dla nietoperzy remont dachu i wymienić podłogę strychu. Dla kolonii w kościele w Szczawnicy utrzymanie obecnego właściwego stanu ochrony, będzie wymagało przeprowadzenia bezpiecznego dla nietoperzy remontu dachu.

Pozostałe działania ochronne nakierowane są na zabezpieczenie siedlisk kolonii nietoperzy. Będzie to przede wszystkim zabezpieczenie kolonii podkowca małego w DW „Maria” przed gromadzącym się guanem nietoperzy. Na strychu powinna powstać specjalna platforma, która będzie odciążała strop budynku oraz ułatwiała sprzątanie nieczystości. Na strychu kościoła w Szczawnicy znajduje się już platforma na guano nietoperzy, nie obejmuje ona jednak części strychu nad prezbiterium, dlatego należy ją rozbudować. Platformy powinny być regularnie sprzątane oraz konserwowane.

W kolonii w DW „Maria” powinny zostać zabezpieczone oraz oznakowane wloty dla nietoperzy. Oznakować należy również same kolonie. Aby utrzymać bezpieczne dla nietoperzy otoczenia kolonii, należy opracować plany zagospodarowania zieleni wokół budynków. Dla prawidłowego funkcjonowania populacji nietoperzy w obszarze Podkowce w Szczawnicy należy utrzymać we właściwym stanie trasy migracji oraz żerowiska dla nietoperzy.

L.p.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1.	1303 Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i>	U1	Osiągnięcie właściwego stanu ochrony parametru stanu siedliska dla kolonii rozrodczej w kościele w Szczawnicy (nr 1, 2 na mapie – zał. nr 7) poprzez poprawę oceny stanu ochrony wskaźnika „Ekspozycja wlotów do schronienia”, i utrzymaniu właściwego stanu ochrony pozostałych wskaźników danego parametru	10 lat
		U2	poprawę zabezpieczeń przed niepokojeniem nietoperzy, dostępności wlotów, stabilizację warunków mikrosiedliskowych. Poprawa stanu ochrony na stanowisku w DW „Maria” (nr 3,4 na mapie – zał. nr 7)	

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

	Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1.	1303 podkowiec mały (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	Stanowisko w kościele w Szczawnicy					
		Nr	Działania związane z ochroną czynną				
		A1	Bezpieczny dla nietoperzy remont dachu budynku	<ul style="list-style-type: none"> – Wymiana pokrycia dachu na materiał o możliwie największej trwałości np. blachę miedzianą lub cynkowo-tytanową, nie wymagający regularnych prac konserwacyjnych (np. malowania). – Pełne odeskowanie dachu pod blachą, zastosowanie środków konserwacji drewna dopuszczonych do używania w pomieszczeniach stale wykorzystywanych przez ludzi (bezpiecznych dla ssaków), zachowanie wlotów dla nietoperzy. – Pozostawienie wskazanych wlotów dla nietoperzy (wyznaczonych przez nadzór przyrodniczy w trakcie uzgadniania szczegółów remontu) w kształcie niezmiennym. Ewentualne ograniczenie 	budynek kościoła w Szczawnicy, nr 1 na zał. mapie (załącznik nr 7)	jednorazowo w trakcie obowiązywania Planu w okresie od 15.09 do 15.04	600 na okres obowiązywania PZO

		<p>światła wlotu powinno pozostawiać otwór o średnicy min. 12 cm. W przypadku konieczności pomniejszenia bądź przeniesienia wlotu zalecana jest specjalistyczna konsultacja, gdyż działania te mogą spowodować nieodwracalną szkodę przyrodniczą.</p> <ul style="list-style-type: none">– Nie wprowadzanie zmian w kubaturze, w użytkowaniu ani oświetleniu poddasza (szkodliwe dla nietoperzy może być zarówno naturalne doświetlenie strychu poprzez montaż okienek, jak również instalacja oświetlenia elektrycznego).– Ewentualne instalacje systemów nadmuchiowych, wentylacyjnych wyłącznie w obudowach izolujących akustycznie.– Przebudowa elementów podwieszania świątecznego wystroju i oświetlenia wnętrza kościoła w taki sposób, aby ich obsługa nie wymagała wchodzenia na strych. <p>Wskazany nadzór przyrodniczy w całym procesie remontu i przy odbiorze budynku.</p>			
--	--	--	--	--	--

A2	Budowa platformy na guano (brakującego fragmentu nad prezbiterium)	Podłoga z desek, wentylowana od spodu, wyścielona paroprzepuszczalną folią, zarówno deski jak i folia powinny być przymocowane tak, aby umożliwić bezpieczne poruszanie się ludzi po ich powierzchni. Wskazany montaż rury spustowej do usuwania guana na zewnątrz, bez konieczności przenoszenia worków z odchodami przez chór i kościół, lub też instalacja "stałego łącza" w postaci rury umożliwiającej podłączenie odkurzacza przemysłowego na dole budynku, zaś rury z końcówką ssącą na jego strychu. Oba te rozwiązania pomogą chronić wystrój zabytkowego wnętrza podczas prac porządkowych.	strych nad prezbiterium kościoła w Szczawnicy, nr 1 na zał. mapie (załącznik nr 7)	jednorazowo w trakcie obowiązywania Planu w okresie od 15.09 do 15.04; zabieg pilny – należy go wykonać w pierwszych latach obowiązywania Planu	10 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie w porozumieniu z właścicielem/ zarządcą budynku, inne zainteresowane podmioty
A3	Sprzątanie guana	Usunięcie gromadzącego się co roku na platformie i na belkach więźby dachowej guana. Praca może być wykonana ręcznie, jednak lepsze efekty przynosi wykorzystanie przemysłowego odkurzacza z rurą ssącą wprowadzaną od zewnątrz. Oszczędza to sporo wysiłku i ryzyka związanego z transportem wypełnionych guanem worków przez ciasne	strych kościoła w Szczawnicy, nr 1 na zał. mapie (załącznik nr 7)	min. 3 razy w okresie obowiązywania planu, wyłącznie od 15.09. do 15.04.	7,5 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie oraz inne zaangażowane podmioty w porozumieniu z właścicielem/zarządzającym obiektem

		okienka wlotowe. Zebrane odchody powinny zostać we właściwy sposób zutilizowane.					
	A4	Okresowa wymiana folii i inne drobne prace konserwacyjne	Paroprzepuszczalna folia przymocowana na całej powierzchni platformy, ulega zużyciu i należy ją regularnie wymieniać. Folię należy rozpinać na całej platformie, mocując ją dokładnie zszywkami. Do tego celu nadaje się wyłącznie folia zbrojona, o gładkiej, śliskiej powierzchni.	strych kościoła w Szczawnicy, nr 1 na zał. mapie (załącznik nr 7)	2 razy (co 5 lat w okresie od 15.09. do 15.04.)	7,5 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie oraz inne zaangażowane podmioty, w porozumieniu z właścicielem/zarządzającym obiektu
2.	Nr	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
	B1	Oznakowanie stanowiska nową tabliczką zawierającą podstawowe zalecenia ochronne	Konieczna aktualizacja starej tabliczki. Trwałą tabliczkę zawierającą informacje o działaniach mogących stanowić zagrożenie dla stanowiska nietoperzy należy umieścić w widocznym miejscu, skonsultowanym z gospodarzem obiektu i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Sugerowana lokalizacja: ściana przy schodach na chór. Tabliczka powinna zawierać dane kontaktowe instytucji odpowiedzialnej za udzielanie wskazówek	kościół w Szczawnicy, nr 1 na zał. mapie (załącznik nr 7)	w pierwszym roku obowiązywania planu, utrzymanie oznakowania przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0,5 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie, w porozumieniu z właścicielem/zarządzającym obiektu

		dot. właściwego (od strony przyrodniczej) gospodarowania obiektem oraz informację o odpowiedzialności prawnej (art. 127 ustawy o ochronie przyrody) związanej ze złamaniem zakazów obowiązujących w odniesieniu do zwierząt chronionych. Jako wzór proponowana jest tabliczka opracowana przez PTPP „pro Natura” – patrz ryc. pod tabelą, z grafiką i kolorystyką powszechnie już kojarzoną z ochroną nietoperzy				
B2	Utrzymanie oznakowanych wlotów dla nietoperzy	Pozostawienie specjalnie oznakowanych otworów wlotowych dla nietoperzy (otworzy w okiennicach wieży) w kształcie niezmiennym. Wloty są oznakowane od wewnątrz specjalnymi tabliczkami, zalecana wymiana tabliczki na nową.	strych kościoła w Szczawnicy, nr 1 na zał. mapie (załącznik nr 7)	utrzymanie wlotów i oznakowania przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0	właściciel/nadzorca budynku
B3	Ograniczenia użytkowania strychu budynku w okresie rozrodu do niezbędnych prac związanych z jego utrzymaniem	W okresie rozrodu nietoperzy ograniczenie czasu spędzonego na strychu oraz liczby osób do niezbędnego minimum, tylko w sytuacjach związanych z bezpieczeństwem budynku bądź spełnianiem jego	strych kościoła w Szczawnicy, nr 1 na zał. mapie (załącznik nr 7)	od 15.04. do 15.09., przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0	właściciel/ nadzorca budynku

		podstawowych funkcji (instalacja świątecznego wystroju, opuszczanie lamp itp). Nie wpuszczanie na strych osób postronnych. Niewskazana jest instalacja elektrycznego oświetlenia strychu, w razie konieczności instalacja powinna być wyposażona w wyłącznik czasowy (1/2 h) lub inne zabezpieczenie elektroniczne zapobiegające przypadkowemu pozostawieniu zapalnego światła w obrębie schronienia kolonii nietoperzy.				
B4	Utrzymanie zwartości i ciągłości drzew, krzewów oraz zarośli	Utrzymanie zwartości i ciągłości drzew, krzewów oraz zarośli. Wycinka drzew czy krzewów oraz znacząca redukcja koron, powinny być poprzedzone nasadzeniami młodych drzew i krzewów, uzupełniających luki w trasach przelotu. Nasadzenia wyłącznie gatunków rodzimych.	bezpośrednie otoczenie kościoła w Szczawnicy, nr 2 na zał. mapie (załącznik nr 7)	przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0	właściciel/nadzorca terenu, RDOŚ w Krakowie, Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica
B5	Utrzymanie bezpiecznego, wlotu dla nietoperzy.	Utrzymanie bezpiecznego, zaciemnionego wlotu dla nietoperzy. Ewentualne oświetlenie budynku nie powinno obejmować dachu i ściany szczytowej z	bezpośrednie otoczenie kościoła w Szczawnicy, nr 2 na zał. mapie	przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0	właściciel/ nadzorca terenu, RDOŚ w Krakowie, Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica oraz inne zainteresowane podmioty

		otworami wlotowymi.	(załącznik nr 7)			
B6	Opracowanie i wykonanie projektu zagospodarowania zieleni	Opracowanie powinno zawierać inwentaryzację dendrologiczną oraz zalecenia zabiegów ochronnych i konserwacyjnych (redukcja koron, usuwanie posuszu, chirurgia drzew, nasadzenia i wycinki) pozwalających na utrzymanie właściwego stanu ochrony stanowiska, z uwzględnieniem funkcji obiektu i bezpieczeństwa ludzi. Ma wskazać zabiegi pozwalające na utrzymanie zwartości i ciągłości drzew, krzewów oraz zarośli w okresie obowiązywania Planu oraz w dłuższej perspektywie czasowej. Opracowanie powinno zawierać plan wycinki drzew oraz nasadzenia młodych drzew i krzewów, uzupełniających luki w trasach przelotu. Nasadzenia wyłącznie gatunków rodzimych, najlepiej liściastych. Opracowanie powinno być skonsultowane ze specjalistą chiropterologiem.	bezpośrednie otoczenie kościoła w Szczawnicy, nr 2 na zał. mapie (załącznik nr 7)	projekt: pierwszy rok obowiązywania Planu wykonanie pierwszego roku obowiązywania Planu, utrzymanie efektów przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	15 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie, Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica oraz inne zainteresowane podmioty, w porozumieniu z właścicielem/zarządzającym obiektu
3.	Nr	Działania związane z monitoringiem realizacji działań ochronnych				

C1	Coroczny monitoring realizacji zadań ochronnych	Ocena realizacji zadań ochronnych podczas monitoringu liczebności	Budynek i bezpośrednie otoczenie kościoła w Szczawnicy (kontur nr 3 i 4 na zał. mapie) (załącznik nr 7)	lipiec, corocznie w trakcie obowiązywania PZO	W ramach monitoringu liczebności (patrz. tab.7)	RDOŚ w Krakowie
stanowisko w Domu Wczasowym „Maria”						
4.	Nr	Działania związane z ochroną czynną				
A5	Bezpieczny dla nietoperzy remont dachu budynku	<ul style="list-style-type: none"> – Wymiana pokrycia dachu na materiał o możliwie największej trwałości np. blachę miedzianą lub cynkowo-tytanową, nie wymagający regularnych prac konserwacyjnych (np. malowania). – Pełne odeskowanie dachu pod blachą, zastosowanie środków konserwacji drewna dopuszczonych do używania w pomieszczeniach stale wykorzystywanych przez ludzi (bezpiecznych dla ssaków), zachowanie wlotów dla nietoperzy. – Pozostawienie wskazanych wlotów dla nietoperzy (wyznaczonych przez nadzór przyrodniczy w trakcie uzgadniania 	budynek DW „Maria” w Szczawnicy, nr 3 na zał. mapie (załącznik nr 7)	jednorazowo w trakcie obowiązywania Planu w okresie od 15.09 do 15.04; zabieg pilny – należy go wykonać w pierwszych latach obowiązywania Planu	600 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie w porozumieniu z właścicielem/ zarządcą budynku, inne zainteresowane podmioty

		<p>szczegółów remontu) w kształcie niezmienionym. Ewentualne ograniczenie światła wlotu powinno pozostawiać otwór o średnicy min. 12 cm. W przypadku konieczności pomniejszenia bądź przeniesienia wlotu zalecana jest specjalistyczna konsultacja, gdyż działania te mogą spowodować nieodwracalną szkodę przyrodniczą.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie wprowadzanie zmian w kubaturze, w użytkowaniu ani oświetleniu poddasza (szkodliwe dla nietoperzy może być zarówno naturalne doświetlenie strychu poprzez montaż okienek, jak również instalacja oświetlenia elektrycznego). - Ewentualne instalacje systemów nadmuchiowych, wentylacyjnych wyłącznie w obudowach izolujących akustycznie. - Wskazany nadzór przyrodniczy w całym procesie remontu i przy odbiorze budynku. 				
A6	Wymiana podłogi na strychu/budowa platformy na guano	Podłoga z desek, wentylowana od spodu, wyścielona paroprzepuszczalną folią, zarówno deski jak i folia	strych DW „Maria” w Szczawnicy, nr 3 na zał.	jednorazowo w trakcie obowiązywania Planu w	50 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie w porozumieniu z właścicielem/ zarządcą budynku, inne

		<p>powinny być przymocowane tak, aby umożliwić bezpieczne poruszanie się ludzi po ich powierzchni.</p> <p>Wskazany montaż rury spustowej do usuwania guana na zewnątrz, lub też instalacja "stałego łącza" w postaci rury umożliwiającej podłączenie odkurzacza przemysłowego na dole budynku, zaś rury z końcówką ssącą na jego strychu.</p> <p>Oba te rozwiązania pomogą chronić wystrój zabytkowego wnętrza podczas prac porządkowych.</p>	mapie (załącznik nr 7)	okresie od 15.09 do 15.04; zabieg pilny – należy go wykonać w pierwszych latach obowiązywania Planu		zainteresowane podmioty
A7	Sprzątanie guana	<p>Usunięcie gromadzącego się co roku na platformie i na belkach więźby dachowej guana. Praca może być wykonana ręcznie, jednak lepsze efekty przynosi wykorzystanie przemysłowego odkurzacza z rurą ssącą wprowadzaną od zewnątrz. Oszczędza to sporo wysiłku i ryzyka związanego z transportem wypełnionych guanem worków przez ciasne okienka wlotowe. Zebrane odchody powinny zostać we właściwy sposób zutylizowane.</p>	strych DW „Maria” w Szczawnicy, nr 3 na zał. mapie (załącznik nr 7)	min. 3 razy w okresie obowiązywania planu, wyłącznie od 15.09. do 15.04.	7,5 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie oraz inne zaangażowane podmioty w porozumieniu z właścicielem/zarządzającym obiektu
A8	Okresowa wymiana folii i inne drobne	Paroprzepuszczalna folia przymocowana na całej	strych DW „Maria” w	2 razy (co 5 lat w okresie od	7,5 na okres obowiązywania	RDOŚ w Krakowie oraz inne zaangażowane

	prace konserwacyjne	powierzchni platformy, ulega zużyciu i należy ją regularnie wymieniać. Folię należy rozpiąć na całej platformie, mocując ją dokładnie zszywkami. Do tego celu nadaje się wyłącznie folia zbrojona, o gładkiej, śliskiej powierzchni.	Szczawnicy, nr 3 na zał. Mapie (załącznik nr 7)	15.09. do 15.04.)	PZO	podmioty, w porozumieniu z właścicielem/zarządzającym obiektu
5.	Nr <i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
B7	Oznakowanie stanowiska tabliczką zawierającą podstawowe zalecenia ochronne	Trwałą tabliczkę zawierającą informacje o działaniach mogących stanowić zagrożenie dla stanowiska nietoperzy należy umieścić w widocznym miejscu, skonsultowanym z gospodarzem obiektu i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Sugerowana lokalizacja: ściana przy wejściu na strych. Tabliczka powinna zawierać dane kontaktowe instytucji odpowiedzialnej za udzielanie wskazówek dot. właściwego (od strony przyrodniczej) gospodarowania obiektem oraz informację o odpowiedzialności prawnej (art. 127 ustawy o ochronie przyrody) związanej ze złamaniem zakazów obowiązujących w	DW „Maria” w Szczawnicy, nr 3 na zał. mapie (załącznik nr 7)	w pierwszym roku obowiązywania planu, utrzymanie oznakowania przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0,5 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie, w porozumieniu z właścicielem/zarządzającym obiektu

		odniesieniu do zwierząt chronionych. Jako wzór proponowana jest tabliczka opracowana przez PTPP „pro Natura” – patrz ryc. pod tabelą, z grafiką i kolorystyką powszechnie już kojarzoną z ochroną nietoperzy				
B8	Utrzymanie wlotów dla nietoperzy i ich oznakowania	<ul style="list-style-type: none"> - Wyznaczenie wlotów dla nietoperzy na podstawie wieczornej obserwacji wylotu, przeprowadzonej przez specjalistów chiropterologów. - Pozostawienie otworów wlotowych dla nietoperzy w kształcie niezmiennym. Ewentualne ograniczenie światła wlotu powinno pozostawiać otwór o średnicy min. 12 cm. Wloty powinny być pozbawione wystających elementów, o które nietoperz może zaczepić skrzydłem. - Tabliczka z np. "wlot dla nietoperzy, nie zamykać!" (wzór PTPP „pro Natura” – ryc. pod tabelą) powinna być umieszczona w widocznym miejscu wewnątrz budynku, jednoznacznie identyfikując otwór wlotowy. 	DW „Maria” w Szczawnicy, nr 3 na zał. mapie (załącznik nr 7)	utrzymanie wlotów i oznakowania przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0,5 na okres obowiązywania PZO	właściciel/nadzorca budynku
B9	Ograniczenia użytkowania	W okresie rozrodu nietoperzy ograniczenie	strych DW „Maria” w	od 15.04. do 15.09., przez	0	właściciel/ nadzorca budynku

	strychu budynku w okresie rozrodu do niezbędnych prac związanych z jego utrzymaniem	czasu spędzonego na strychu oraz liczby osób do niezbędnego minimum, tylko w sytuacjach związanych z bezpieczeństwem budynku bądź spełnianiem jego podstawowych funkcji. Nie wpuszczanie na strych osób postronnych. Niewskazana jest instalacja elektrycznego oświetlenia strychu, w razie konieczności instalacja powinna być wyposażona w wyłącznik czasowy (1/2 h) lub inne zabezpieczenie elektroniczne zapobiegające przypadkowemu pozostawieniu zapalnego światła w obrębie schronienia kolonii nietoperzy.	Szczawnicy, nr 3 na zał. mapie (załącznik nr 7)	cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych		
B10	Utrzymanie zwartości i ciągłości drzew, krzewów oraz zarośli	Utrzymanie zwartości i ciągłości drzew, krzewów oraz zarośli. Wycinka drzew czy krzewów oraz znacząca redukcja koron, powinny być poprzedzone nasadzeniami młodych drzew i krzewów, uzupełniających luki w trasach przelotu. Nasadzenia wyłącznie gatunków rodzimych.	bezpośrednie otoczenie DW „Maria” w Szczawnicy, nr 4 na zał. mapie (załącznik nr 7)	przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0	właściciel/nadzorca terenu, RDOŚ w Krakowie, Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica
B11	Utrzymanie bezpiecznego, wlotu	Utrzymanie bezpiecznego, zaciemnionego wlotu dla	bezpośrednie otoczenie	przez cały okres	0	właściciel/ nadzorca terenu, RDOŚ w Krakowie,

	dla nietoperzy.	nietoperzy. Ewentualne oświetlenie budynku nie powinno obejmować dachu i ściany szczytowej z otworami wlotowymi.	DW „Maria” w Szczawnicy, nr 4 na zał. mapie (załącznik nr 7)	obowiązania planu zadań ochronnych		Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica oraz inne zainteresowane podmioty
B12	Opracowanie i wykonanie projektu zagospodarowania zieleni	Opracowanie powinno zawierać inwentaryzację dendrologiczną oraz zalecenia zabiegów ochronnych i konserwacyjnych (redukcja koron, usuwanie posuszu, chirurgia drzew, nasadzenia i wycinki) pozwalających na utrzymanie właściwego stanu ochrony stanowiska, z uwzględnieniem funkcji obiektu i bezpieczeństwa ludzi. Ma wskazać zabiegi pozwalające na utrzymanie zwartości i ciągłości drzew, krzewów oraz zarośli w okresie obowiązywania Planu oraz w dłuższej perspektywie czasowej. Opracowanie powinno zawierać plan wycinki drzew oraz nasadzenia młodych drzew i krzewów, uzupełniających luki w trasach przelotu. Nasadzenia wyłącznie gatunków rodzimych, najlepiej liściastych. Opracowanie powinno być skonsultowane	bezpośrednie otoczenie DW „Maria” w Szczawnicy, nr 4 na zał. Mapie (załącznik nr 7)	projekt: pierwszy rok obowiązywania Planu wykonanie pierwszego roku obowiązywania Planu, utrzymanie efektów przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	15 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie, Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica oraz inne zainteresowane podmioty, w porozumieniu z właścicielem/zarządzającym terenem

		ze specjalistą chiropterologiem.					
6.	<i>Nr</i>	<i>Działania związane z monitoringiem realizacji działań ochronnych</i>					
	C2	coroczny monitoring realizacji zadań ochronnych	Ocena realizacji zadań ochronnych podczas monitoringu liczebności.	Budynek i bezpośrednie otoczenie DW „Maria” w Szczawnicy (kontur nr 3 i 4 na zał. mapie) (załącznik nr 7)	lipiec, corocznie w trakcie obowiązywania PZO	W ramach monitoringu liczebności (patrz. tab.7)	RDOŚ w Krakowie
7.	Zalecenia dla całego obszaru						
	<i>Nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
	B13	Utrzymanie zwartości obszarów żerowiskowych	- Utrzymanie zwartych obszarów żerowiskowych, unikanie powstania izolowanych płatów żerowisk. - Nie należy dopuścić do degradacji żerowiska poprzez wielkoobszarowe wylesienia bez odnowienia. - W lasach państwowych należy stosować racjonalną gospodarkę leśną, w lasach prywatnych dążyć do opracowania uproszczonych Planów Urządzenia Lasu.	obszary żerowiskowe, nr 6 na zał. mapie (załącznik nr 7)	przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	0	Nadleśnictwo Krościenko, właściciel/zarządca terenu
	B14	Utrzymanie zwartości i ciągłości	Należy utrzymać komunikację pomiędzy	ciągi zadrzewień,	przez cały okres	0	właściciel/zarządca terenu, Burmistrz Miasta i Gminy

	drzew, krzewów oraz zarośli	koloniami a zwartymi obszarami leśnymi (żerowiska) poprzez: - utrzymanie ciągłości zadrzewień i zakrzewień oraz istniejącą szerokość korytarzy ekologicznych. W przypadku konieczności zmiany struktury roślinności lub sposobu użytkowania terenu należy utrzymać korytarze w postaci pasa zieleni (drzew i krzewów) o minimalnej szerokości 5 m. - rekompensowanie wycinki drzew i krzewów ponownymi nasadzeniami (najlepiej rodzimych gatunków drzew lub krzewów liściastych).	nr 5 na zał. mapie (załącznik nr 7)	obowiązania planu zadań ochronnych		Szczawnica	
8.	Nr	<i>Działania związane z monitoringiem realizacji działań ochronnych</i>					
	C3	Nadzór przyrodniczy (chiropterologiczny)	Nadzór RDOŚ (w razie potrzeby specjalistyczna konsultacja z chiropterologiem) nad właściwym, zgodnym z wymaganiami nietoperzy przebiegiem wszystkich prac z zakresu czynnych działań ochronnych. Do zadań nadzoru przyrodniczego należeć będzie przede wszystkim: uzgadnianie terminów i sposobów wykonywania prac ochronnych i kontrola ich właściwego przebiegu,	cały obszar ostoi	przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	20 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie

			odbiór wykonanych prac, ewentualne modyfikacje zakresu działań, konsultacje dla właścicieli terenów i obiektów ujętych w planach zadań itp.					
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		D1	Szczegółowa inwentaryzacja chiropterologiczna	Inwentaryzacja schronień nietoperzy na terenie obszaru wykonana na podstawie kontroli obiektów i obserwacji terenowych.	Cały obszar ostoi	jednorazowo w trakcie obowiązywania Planu – należy wykonać w pierwszych latach obowiązywania Planu	60 na okres obowiązywania PZO	RDOŚ w Krakowie
10.	1361 Ryś <i>Lynx Lynx</i>	Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		D2	Szczegółowa inwentaryzacja	Inwentaryzacja występowania rysia na terenie obszaru, rozpoznanie czy teren ostoi jest wykorzystywany przez ten gatunek jako miejsce rozrodu.	Cały obszar ostoi	jednorazowo w trakcie obowiązywania Planu – należy wykonać w pierwszych latach obowiązywania Planu	Brak danych	RDOŚ w Krakowie
11.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		D3	Szczegółowa inwentaryzacja	Inwentaryzacja występowania siedliska przyrodniczego oraz określenie stanu ochronny znanych płatów. Określenie reprezentacyjności sie-	Cały obszar ostoi	jednorazowo w trakcie obowiązywania Planu – należy wykonać w	Brak danych	RDOŚ w Krakowie

				dliska.		pierwszych latach obowiązania Planu		
--	--	--	--	---------	--	--	--	--

Siedlisko 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – ocena ogólna D – planowane działania z zakresu uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony – konieczna jest weryfikacja stanu wiedzy o siedlisku. Na tym etapie prac nie przeprowadzono oceny stanu zachowania siedliska 7230 w obszarze Podkowiec w Szczawnicy.

Ryś (1361) – ocena ogólna D – planowane działania z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony – konieczne jest zebranie dodatkowych informacji na temat występowania gatunku w obszarze.

**CHRONIONE STANOWISKO
NIETOPERZY**

Poddasze tego budynku jest ostoją nietoperzy.
Wszelkie działania mogące być zagrożeniem dla przebywających tu zwierząt należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZY TO:

- ▶ remontów poszycia dachu, więźby i stropu,
- ▶ konserwacji i impregnacji elementów drewnianych,
- ▶ zamykania otworów wlotowych i uszczelniania strychu,
- ▶ gazowania jakichkolwiek pomieszczeń wewnątrz budynku,
- ▶ zmian sposobu użytkowania strychu,
- ▶ wycinania drzew i krzewów w otoczeniu budynku,
- ▶ nocnej iluminacji budynku reflektorami,
- ▶ obserwowania i fotografowania zwierząt.

Wszystkie gatunki nietoperzy w Polsce są chronione prawem.
Zabijanie, płoszenie i niepokojenie zwierząt, a także niszczenie ich siedlisk to przestępstwa podlegające karze!

 Opiekę nad kolonią nietoperzy sprawuje
Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”
ul. Podwale 75, 50-449 Wrocław, tel. 071 343 09 58

Wykonano w ramach Programu Ochrony Nietoperzy
finansowanego przez Fundację EkoFundusz

**WLOT DLA
NIETOPERZY
NIE ZAMYKAĆ**

Ryc.1. Przykład oznakowania stanowiska kolonii nietoperzy.

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

L.p.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowa- ny koszt (w tys. zł)
1.	1303 podkowiec mały (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	poprawa zabezpieczeń przed niepokojeniem nietoperzy, dostępności wlotów, stabilizacja warunków mikrosiedliskowy ch. Poprawa stanu ochrony na stanowisku	Populacja	Liczebność	Określenie liczebności nietoperzy w koloniach.	Raz do roku w lipcu	Kościoł w Szczawnicy, DW „Maria” w Szczawnicy	GIOŚ w ramach PMŚ	30 na okres obowiązywan ia PZO
				Struktura wiekowa populacji	Określenie liczebności dorosłych i młodych osobników w kolonii.				
2.	1303 podkowiec mały (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	Poprawa zabezpieczeń przed niepokojeniem nietoperzy, dostępności wlotów, stabilizacja warunków mikrosiedliskowy ch. Poprawa stanu ochrony na stanowisku	Siedlisko	Kubatura dostępna dla nietoperzy	Określenie ewentualnych zmian kubatury dostępnej dla nietoperzy.	Raz do roku. Ocena podczas letniego liczenia w koloniach.			
				Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy	Kontrola zabezpieczenia wejścia na strychy obiektów, w których znajdują się kolonie nietoperzy.				
				Dostępność wlotów dla nietoperzy	Kontrola drożności wlotów dla nietoperzy.				
				Ekspozycja wlotów dla nietoperzy	Kontrola otoczenia budynku, pod kątem właściwego wyeksponowania wlotów dla nietoperzy.				

L.p.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
				Obecność bezpiecznych tras przelotu w kierunku żerowiska	Kontrola otoczenia budynku oraz kluczowych tras migracji na żerowiska pod kątem ciągłości korytarzy ekologicznych.				
				Niezmienność warunków mikroklimatycznych	Kontrola strychu oraz otoczenia budynku pod kątem zmian mogących mieć wpływ na mikroklimat na strychu.				
3.	1303 podkowiec mały (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	Utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych oraz bazy żerowiskowej		Istotne, zauważalne wielkopowierzchniowe zmiany w strukturze żerowisk w otoczeniu (r=2,5 km) schronień	Kontrola obszarów leśnych pod kątem wylesienia i fragmentacji żerowiska.				
4.	1303 podkowiec mały (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	poprawa zabezpieczeń przed niepokojeniem nietoperzy, dostępności wlotów, stabilizacja warunków mikrosiedliskowych. Poprawa stanu ochrony na stanowisku	Szanse zachowania gatunku	Stan populacji gatunku i jego siedliska	Ocena stanu populacji oraz jej siedliska	Raz do roku. Ocena podczas letniego liczenia w koloniach.			

Monitoring działań ochronnych powinien polegać na ocenie parametrów populacji, siedliska i szans zachowania gatunku zgodnie z metodyką opracowaną przez GIOŚ. Pod uwagę brane są wszystkie wskaźniki na podstawie których oceniany był stan ochrony podkowca małego w trakcie sporządzania PZO. Stosowanie tych samych wytycznych w trakcie corocznego monitoringu pozwala na określenie dynamiki zmian zachodzących zarówno w populacji jak i w siedlisku gatunku. Daje informacje czy zastosowane działania ochronne przynoszą spodziewany efekt i czy cele ochrony zostały osiągnięte.

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

L.p.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
1.	MPZP Miasta Szczawnica w obrębie obszaru i terenu górniczego „Szczawnica I” z poszerzeniem o przyległe tereny zainwestowane Uchwała nr XVII/100/2004 Rady Miasta Szczawnica z dnia 26 lipca 2004 roku Projekt Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Szafranówka – <u>Projekt Uchwały</u> Rady Miejskiej w Szczawnicy (do ponownych uzgodnień z RDOŚ, PPN) – Nowy Sącz – Styczeń 2013	Wprowadzić zapis: Realizację inwestycji (budowa nowych tras narciarskich) musi poprzedzać wykonanie oceny oddziaływania planowanej inwestycji na obszar Natura 2000

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

Nie dostrzega się konieczności opracowywania planu ochrony. Plan zadań ochronnych określa główne przedmioty ochrony, ich zagrożenia, oraz definiuje cele i działania ochronne. Obszar Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy jest dobrze rozpoznany, a brakujące informacje zostaną uzupełnione na przestrzeni najbliższych lat w czasie wykonywania monitoringu oraz realizacji działań ochronnych zaproponowanych w tym dokumencie.

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

L.p.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1.	3.1.a. -	3.1.a. 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, % pokrycia 0,01%, ocena ogólna D	projekt Programu ochrony torfowisk alkalicznych (7230) oraz związanych z nimi zagrożonych gatunków – skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela, miodokwiatu krzyżowego i gwiazdnicy grubolistnej – realizowany przez Klub Przyrodników. Podczas realizacji projektu stwierdzono obecność siedliska 7230 na terenie obszaru Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy PLH120037 wykazanego w Ogólnopolskiej Bazie Mechowisk, potwierdzono również dane uzyskane od Pienińskiego PN o występowaniu drugiego płatu siedliska (wizja terenowa w dniu 14.05.2013r).
3.	3.2.c. -	3.2.c. 1361 Ryś – ocena ogólna D	Wniosek Klubu Przyrodników z dnia 8 kwietnia 2013 r. w sprawie uznania dużych drapieżników za przedmioty ochrony w obszarze, informacje od Pienińskiego Parku Narodowego o stwierdzeniu śladów obecności rysia w obszarze. Obszar Natura 2000 Podkowce w Szczawnicy pełni funkcję korytarza ekologicznego dla dużych drapieżników. Ocena może ulec zmianie w przypadku odnalezienia w obszarze miejsc rozrodu bądź śladów wodzenia młodych.

Poprawiony zgodnie z propozycjami SDF – załącznik nr 2

W załączniku nr 8 – mapa z naniesioną proponowaną granicą powiększenia obszaru

W załączniku nr 3 – poprawiona lokalizacja kolonii rozrodczych podkowca małego w obszarze - pliki przekazane przez RDOŚ zawierały błędne lokalizacje kolonii rozrodczych.

L.p.	Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
	Propozycja powiększenia obszaru w sąsiedztwie kościoła – jednego ze stanowisk podkowca małego w obszarze	Proponuje się powiększenie obszaru o powierzchnię 22 ha, w tym o: obszary leśne, bezpośrednio przylegające do granicy obszaru tzw. Park Górny, oraz działki w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła (zał. nr 8.) Obecna granica obszaru przebiega przez część kościoła, w którym mieści się jedno ze stanowisk podkowca małego w obszarze. Obszary leśne proponowane do włączenia w granice obszaru pełnią istotną rolę jako żerowisko dla podkowca małego.

11. Zestawienie uwag i wniosków

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Moduł A		
	Wniosek Klubu Przyrodników o uznanie za przedmioty ochrony dużych drapieżników	Klub Przyrodników	Ryś został wpisany do tabeli 1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem, oraz tabeli 10 – projektu weryfikacji SDF obszaru i jego granic, uzasadnieniem do wprowadzenia zmian są również dane uzyskane od PPN. Na tym etapie proponuje się jednak ocenę D, która może ulec zmianie w przypadku, gdy dalsza inwentaryzacja wykaże ślady rozrodu lub wodzenia młodych na terenie ostoi.
	Moduł B		
	Moduł C		
	Wniosek Urzędu Gminy w Szczawnicy o zmianę granicy (wyłączenie części obszaru) obszaru Natura 2000 Podkowiec w Szczawnicy PLH120037 – wniosek ustny zgłoszony podczas spotkania dnia 26. 03.2013r.	Urząd Miasta i Gminy Szczawnica	W celu rozpatrzenia wniosku konieczne jest podanie nr działek ewidencyjnych wskazanych do wyłączenia oraz uzasadnienia.
	Wniosek Urzędu Gminy Szczawnica z dnia 21.05.2013 o zmianę granicy obszaru Natura 2000 oraz wyłączenie z żerowisk terenów rolnych z zadrzewieniami i sadami. Zgodnie z załączoną mapą (załącznik nr 9)	Urząd Miasta i Gminy Szczawnica	- Obszar oznaczony na załączniku mapowym numerem I: Rzeczywiście we wskazanym obszarze nie zostały wyznaczone ani trasy przelotu ani żerowiska podkowieców małych. Należy jednak zwrócić uwagę, że nie ma jednoznacznych przesłanek do wyłączenia tego terenu z obszaru

ostoi, ponieważ nie została tam przeprowadzona inwentaryzacja chiropterologiczna. Nie można zatem jednoznacznie powiedzieć, że na wskazanym obszarze nie występują cenne stanowiska nietoperzy. W przyszłości proponujemy zatem przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej letnich stanowisk nietoperzy. Jeśli inwentaryzacja żadnych cennych stanowisk nie wykaże, nie widzimy żadnych podstaw dla utrzymania tego obszaru w granicach ostoi.

- Obszar oznaczony na załączniku mapowym numerem II:

Obszary łąkowe i rolne nie są żerowiskami podkowca małego, należałoby jednak wykluczyć obecność we wskazanym obszarze siedliska przyrodniczego 7230. Ponadto fragment w pld.-wsch. części wpływa na zachowanie integralności z sąsiednim obszarem Natura 2000 „Małe Pieniny”. Proponuje się bardziej szczegółową inwentaryzację wskazanych obszarów. Jeśli nie zostaną stwierdzone tam siedliska z I załącznika Dyrektywy, można rozważyć wyłączenie tych terenów z granic ostoi.

- Obszar oznaczony na załączniku mapowym numerem III i IV:

Zadrzewienia, zakrzaczenia oraz stare, zdziczałe sady również stanowią żerowiska podkowca małego. Gatunek ten nie jest uzależniony

			<p>jedynie od lasów w świetle ustawy o lasach. Istotnie, właściciele mogą bez pozwolenia usunąć zarówno młode krzewy jak i drzewa owocowe, aczkolwiek nie jest to odpowiednia przesłanka do wykluczenia z obszarów żerowiskowych gruntów rolnych zarośniętych w wyniku zaniechania tradycyjnej gospodarki.</p>
	<p>Wniosek Polskich Kolei Linowych z dnia 24.05.2013 o wyłączenie części zadrzewień z obszarów żerowiskowych zgodnie z załączoną mapą. (załącznik nr 10)</p>	<p>Polskie Koleje Linowe S.A.</p>	<p>Zadrzewienia, zakrzaczenia oraz stare, zdziczałe sady również stanowią żerowiska podkowca małego. Gatunek ten nie jest uzależniony jedynie od lasów w świetle ustawy o lasach. Istotnie, właściciele mogą bez pozwolenia usunąć zarówno młode krzewy jak i drzewa owocowe, aczkolwiek nie jest to odpowiednia przesłanka do wykluczenia z obszarów żerowiskowych gruntów rolnych zarośniętych w wyniku zaniechania tradycyjnej gospodarki.</p> <p>Sposób wykorzystywania terenu przez nietoperze, wpływ inwestycji na siedlisko gatunku i sposoby minimalizowania ewentualnego negatywnego oddziaływania, powinna wykazać ocena oddziaływania na obszar Natura 2000.</p>

12. Literatura

Kokurewicz T. Wybrane elementy ekologii rozrodu podkowca małego (*Rhinolophus hipposideros*, BECHST., 1800) oraz ich znaczenie dla ochrony gatunku. Biuletyn CIC 18/19: 31-32.

Krajowy plan ochrony podkowca małego – w ramach programu Transition Facility 2004 – „Opracowanie planów renaturyzacji siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków na obszarach Natura 2000 oraz planów zarządzania dla wybranych gatunków objętych Dyrektywą Ptasią i Dyrektywą Siedliskową”

Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Szczegółowe wyniki monitoringu prowadzonego w latach 2009-2011 dla gatunków zwierząt. 1303 Podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros* Bechstein 1800.

Mróz W., Perzanowska J., Olszańska A. (red.). 2011. Natura 2000 w Karpatach. Strategia zarządzania obszarami Natura 2000. Instytut Ochrony Przyrody PAN; Kraków

Ogólnopolska baza mechowisk powstała w ramach programu ochrony torfowisk alkalicznych (7230) oraz związanych z nimi zagrożonych gatunków – skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela, miodokwiatu krzyżowego i gwiazdnicy grubolistnej.

Paszkiewicz R., Szkudlarek R., Węgiel A., Węgiel J., Węgiel W. 1998. „Materiały do chiropterofauny Pienin – letnie stanowiska nietoperzy. Pieniny – Przyroda i Człowiek. 6: 31-46

Perzanowska J., Olszańska A. 2009. „Obszary Natura 2000 w Małopolsce”. Instytut Ochrony Przyrody PAN; Kraków

Szkudlarek R., Węgiel A., Węgiel J., Paszkiewicz R., Mleczek T., Gottfried T., Grzywiński W., Gubańska A., Iwaniuk Ł., Adamski A., Dudek I. 2003. Nietoperze Beskidu Sądeckiego i Niskiego. Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy.